Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 257 Marți 19 Septembrie 1939
12 Pagini P II

BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARA pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

LOCUINȚELE URBANE ȘI RURALE

Comisiunea locuințelor de la Geneva, de sub președinția d-lui Parisot, profesor de igienă și de medicină socială la universitatea franceză din Nancy, din care fac parte numeroase personalități străine, specialiste în materie de urbanistică, arhitectură, toxicologie, ca și în chestiunile de ordin social ce interesează viața orășenilor și a țăranilor, a studiat două probleme importante, care ne interesează și pe noi: una, privitoare la ambianța vieții umane, individuale și colective, în afară de locuințe, și a doua, privitoare la viața familiară în casele și în mediul urban sau rural.

Comisiunea a subliniat într'un raport importanța ce o prezintă diferiți factori ce influențează, în bine sau în rău, asupra vieții umane din cele două mediuri — urban și rural — ca și valoarea metodelor propuse pentru îmbunătățirea locuințelor din orașe și sate.

Dela început specialiștii din toate țările au făcut constatarea generală, că atât dezvoltarea aglomerațiilor urbane din cauza suprapopulației, cât și aceea a satelor, s'a făcut până acum fără să se țină seama de interesele esențiale ale omului și în special de nevoile organismului său, de principiile elementare ale igienei publice și particulare, de tehnica sanitară, de condițiile atmosferice, de cerințele comunicațiilor, ale muncii și repaosului.

Așa se explică pentru ce în majoritatea centrelor mari urbane, majoritatea construcțiilor, destinate locuințelor populației sărace, sunt focare de boli, sau prin dispozitivul căilor lor de comunicație, prin insuficiența apei potabile și prin spațiile prea mici, rezervate grădinilor, parcurilor și curților, oamenii trăesc într'un mediu prea puțin potrivit cerințelor fiziologice, igienice, sociale și psihologice.

Comisiunea locuințelor din Geneva a formulat câteva principii și a propus anumite măsuri în vederea creiării altor condiții necesare mediului urban și rural, care să asigure oamenilor, atât în locuințe, cât și în afară de ele, elementele cele mai prielnice vieții lor.

Intre măsurile recomandate sunt: planificarea spațiului, care are ca obiect asigurarea folosinței raționale a terenului ,atât în orașe, cât și în sate, în vederea creiării condițiilor celor mai bune pentru locuință, muncă, repaos, recreație și comunicații; limitarea densității edificiilor publice și a caselor destinate locuințelor în raport cu suprafața terenului; spații rezervate grădinilor, parcurilor, coloniilor suburbane etc.; aprovizionarea cu apă prin metode de purificare chimică și bacteriologică supusă controlului și în cantitatea necesară pe cap de locuitor; înlăturarea efectelor periculoase ale fumului, prafului și gazelor toxice din atmosferă, asupra sănătății oamenilor; tratamentul apelor stătătoare și al celor menagere după cerințele tehnicei moderne sanitare.

Comisiunea locuințelor din Geneva a publicat și o lucrare privitoare la îmbunătățirea caselor și gospodăriilor țărănești, în care se insistă asupra importanței ce o prezintă ținuta frumoasă și curată a locuințelor, grajdurilor, curților și grădinilor și a străzilor, în strânsă legătură cu viața individuală și colectivă a țăranilor. Reținem din observațiile făcute de autorii acelei publicațiuni următoarea: problema locuințelor și a gospodăriilor țărănești trebue să fie rezolvată în așa condiții, încât să se ia în serioasă considerație toate cerințele de ordine socială, individuală, igienică, sanitară, economică și estetică, iar realizările ce s'ar face în această direcție urmează să fie îndeplinite pe baza unui plan bine studiat, iar nu prin măsuri unilaterale.

ACORDUL RUSO-JAPONEZ

Incheerea armistițiului ruso-japonez a ocupat pe ziua de Sâmbătă primul plan al evenimentelor internaționale. Un eveniment într'adevăr de o importanță deosebită și care, în împrejurările actuale internaționale, constitue un factor nou și cu consecințe care nu se pot încă prevedea.

In virtutea acordului încheiat, au încetat de Sâmbătă orice ostilități între trupele japoneze din Manciuko și forțele mongolo-sovietice. Trupele și-au păstrat pozițiile pe cari le ocupau în ziua de 15 Septembrie la ora 13 iar prizonierii făcuți până în prezent vor fi schimbați între cele două armate. O comisiune mixtă compusă din câte doi reprezentanți pentru fiecare parte va începe imediat fixarea frontierelor.

Judecat în sine, evenimentul acesta nu ar trebui să producă decât satisfacție întrucât se pune capăt, cel puțin într'o parte a lumii, vărsărilor de sânge. Cu toate acestea, din cauza împrejurărilor în care acordul a fost încheiat și mai ales din cauza celor ce l'au precedat, el a produs îngrijorare și a dat loc la tot felul de presupuneri și de comentarii, puse toate în legătură cu noua orientare politică a Rusiei Sovietice, cu întinsele ei pregătiri militare și cu înaintarea rapidă a trupelor germane în Polonia.

Este adevărat că din momentul semnărei pactului de neagresiune germano-sovietic au fost diferite indicii, că atât în politica Sovietelor cât și în aceea a Japoniei vor interveni schimbări profunde.

Vorbind în fața Sovietului suprem la 31 August 1939, d. Molotov a spus între altele următoarele:

„Ziua de 23 August 1939, data când a fost semnat pactul sovieto-german de neagresiune, trebue să fie considerată ca o dată de o mare importanță istorică. Pactul de neagresiune între U.R.S.S. și Germania constitue o cotitură în istoria Europei ȘI NU NUMAI A EUROPEI".

Pe de altă parte, primul ministru al Japoniei, generalul Abe, la rândul său a declarat că pactul germano-sovietic impune Japoniei o verificare a politicei ei externe.

Era de presupus că, prin încetarea în fapt a pactului anticomintern ca instrument politic internațional, pe de o parte Sovietele vor căuta o nouă orientare a politicei lor externe și pe de altă parte Japonia va căuta la rândul ei lichidarea unei politici întemeiate pe o doctrină și pe posibilități căzute în umbră. O telegramă din Tokio spune acum că cercurile politice și militare din Tokio consideră acordul intervenit între Japonia și Soviete ca susceptibil să ducă „la o înțelegere pacifică și asupra altor chestiuni aflate în suspensie între cele două țări". Aceasta confirmă presupunerea că nu e vorba numai de lichidarea unui conflict armat local, ci de întemeerea unei înțelegeri de ordin general la care desigur nu s'ar putea ajunge fără a se da în acelaș timp o nouă bază politicei externe a celor două țări, mai ales în ce privește Orientul îndepărtat.

Dar, întrebarea ce și-o pun cercurile politice europene și cele americane, unde acordul ruso-japonez a produs deasemenea senzație, este ce consecințe sau, mai bine zis, ce legătură va putea avea încheerea acordului ruso-japonez, cu politica europeană a Rusiei Sovietice?

Nu se poate tăgădui că stabilind raporturi de bună înțelegere cu Japonia, Sovietele capătă o mai mare libertate de acțiune în Europa și, ca atare, este explicabilă atenținea accentuată ce se acordă actualmente atitudinei Sovietelor. După cum am spus mai sus, se fac tot felul de presupuneri. Unii se întreabă dacă libertatea pe care Sovietele au căutat s'o capete în acțiunea lor europeană nu este o dovadă că ar exista între ele și Germania și alte angajamente decât cele cunoscute din pactul de neagresiune. Alții se întreabă, din potrivă, dacă înaintarea prea repede a trupelor germane în Polonia, nu a deșteptat în Rusia oarecari îngrijorări menite să determine din partea ei anumite măsuri de precauțiune.

Este desigur explicabil ca Rusia să nu rămână indiferentă față de evenimente ce se petrec la frontiera ei apuseană. D. Molotov a precizat cu prilejul discursului său dela 31 August că pactul germano-sovietic arată „că nu se vor mai putea actualmente soluționa chestiunile esențiale care ating raporturile internaționale — ȘI CU ATAT MAI MULT PROBLEMELE PRIVIND ESTUL EUROPEAN — fără participarea activă a Uniunei Sovietice" și că „toate sforțările pentru a se ignora Uniunea Sovietică și a se rezolva asemenea chestiuni fără știrea ei trebue să se termine printr'un eșec". Să se fi născut oare la Moscova îngrijorări în această privință din pricina extensiunei operațiilor militare germane în Polonia?

Să fie pregătirea unui plan de mai înainte concertat cu Reichul? Acestea sunt întrebările ce și le pun — după cum rezultă din telegramele primite — cercurile politice europene.

Rămâne desigur ca viitorul apropiat să aducă lămuririle necesare și care sunt considerate în toate cercurile politice ca putând avea efecte covârșitoare asupra dezvoltărei evenimentelor internaționale în curs. Apropiata vizită pe care d. Saracioglu, ministrul de externe turc, o va face la Moscova și rezultatele ei vor contribui poate la grăbirea acestor lămuriri.

Războiul germano-polon

După două săptămâni

de R. SEIȘANU

Situația pe ziua de 17 Septembrie

(Vezi comunicatele oficiale din corpul ziarului)

S'au împlinit două săptămâni de când a izbucnit războiul germano-polon și cel de la vest dintre Marea Britanie, aliată cu Franța, împotriva Germaniei.

Pe când pe frontul de vest s'au înregistrat acțiuni locale în zona cuprinsă între cele două linii fortificate opuse, — Maginot și Siegfried, — impuse de situația specială a acestor cuirase formidabile defensive ce acoperă frontierele dintre Franța și Germania, teatrul de operații din Polonia prezintă caracteristica războiului dinamic modern, bazat pe puterea focului, pe viteză și pe acțiunile combinate ale tuturor armelor, în frunte cu aviația și unitățile cuirasate, blindate și mecanizate.

Dacă ținem seama de factorul timp, reținem repeziciunea cu care trupele germane au pătruns în interiorul Poloniei, ocupând aproape jumătate din teritoriul său. Comunicatul de eri al cartierului german a anunțat ocuparea orașului Bialistock, situat în partea de N-E a Poloniei; a orașului Przemysl, — faimoasa cetate austriacă din timpul războiului mondial, — situată la sud, și lupte în curs, în sectorul central al Varșoviei, în sectorul sud-estic al Lwowului, în sectorul izolat Kutno-Skiernevicez, situat la vest de Varșovia, ca și în peninsula Hell, situată la nord, pe litoralul baltic, în care trupele polone continuă să opună rezistență împotriva unor forțe mult superioare lor.

Din modul cum s'au desfășurat operațiile în ultimele două săptămâni se poate desprinde în linii generale planul ce l-a executat comandamentul german și unele fapte curioase ce s'au înregistrat în această fază a campaniei.

S'a prevăzut mai întâi stabilirea legăturei între Reich și Prusia orientală prin coridorul polon (pomeranian). In acest scop germanii au dat un atac puternic, dirijat dela punctul de frontieră Schneidemühl în direcția Miasteczko — Bydjoszez (Bromberg) — Chelmno (Kulm) — Grudziasz (Gandenz). Nu s'a ales o direcție a atacului pe drumul cel mai scurt, care e la nord, unde coridorul se strâmtorează, ci s'a considerat mai avantajoasă, din punctul de vedere strategic, cealaltă direcție mai la sud, drumul Budgoszcz (Bromberg) — Grudziasz (Gandenz). In acelaș timp s'au luat mai dinainte măsuri pentru deplina siguranță a teritoriului Danzig.

Când trupele germane au trecut Vistula aproape de Chelmno (Kulm), ele au luat contactul cu trupele venite din Prusia orientală și după ce au ocupat și orașul Grudziasz (Gandenz), au stabilit legătura între Reich și Prusia orientală.

Odată străpuns „coridorul" pomeranian pe aci, au fost izolate trupele polone ce se aflau în Gdynia și în celelalte părți din apropierea litoralului baltic. Aceste trupe au continuat să opună rezistență celor germane care pătrunseseră în coridor.

Gdynia a căzut abia în ziua de 14 Septembrie; iar detașamentul polon din peninsula Hell a rămas izolat și încă rezistă. Cum se explică faptul acesta? Iată cum. Peninsula Hell e o limbă de pământ, care separă baia Puck de mare, acoperită de dune și păduri. Ea are o lungime de 33 km. și o suprafață numai de 26 kmp., constituind o unitate independentă. In această peninsulă este orășelul Hell, locuit de câteva mii de protestanți, urmașii unor coloniști olandezi și câteva sate de pescari.

Vasele de război germane din Baltica și golful Danzig — cu toată distrugerea unităților de război polone — nu pot opera în baia Puck, spre a putea debarca trupe în peninsula Hell, deoarece în baia aceasta este un banc de nisip submarin, ce se întinde între Rewa și Kuznica și adâncimea apei este foarte mică, — între 1-4 m.

Polonezii au pierdut nu numai portul lor principal construit la Gdynia și care este unul dintre cele mai mari din Baltică, — ei concură porturile vecine germane, Stettin, Danzig și Königsberg, — dar și mica lor marină de război constituită din câteva contratorpiloare, torpiloare, submarine, canoniere și vase auxiliare.

O parte din vasele de război polone au fost construite în șantierele navale franceze dela Blainville de lângă Caen, în șantierele Augustin Normand din Hâvre și în șantierele Loirei din Nantes (contra-torpiloarele Wicher, Burza; submarinele Wiek, Rys, Zbik ș. a.).

Odată stabilită legătura între Germania și provincia sa dela est, Prusia orientală,

(Continuare în pag. 2-a)

„Bremen" s'ar fi refugiat pe coasta Murmansk

Zuerich, 16 (Rador). — *Corespondentul agenției Havas anunță:*

După o informație necontrolată, transatlanticul „Bremen" s'ar fi refugiat în portul Murmansk, din nordul Rusiei.

FILME

Fie ploae, fie vânt, vilegiaturista umblă la munte în costum de plajă. Iar când timpul e frumos, pune pe cel de bae.

— Ce ne facem? întreabă soții și mai ales părinții.

— Să nu-i dăm atenție. Dacă ar simți că ne interesăm de ea, ar jubila și ar continua. Când își va da seama că nimeni nu face caz de nudismul inoportum, va ceda și se va îmbrăca. Chestie de psihologie.

— Dar până atunci soțiile și copiii noștri vor îndura un spectacol inadmisibil și deplorabil. Asta nu se poate. La provocări trebue să se răspundă prompt și decisiv. Chestie de strategie.

— Cine însă și-ar putea lua această sarcină, când este axiomă dela Adam și Eva că pe femee nu trebue s'o atingi nici cu o floare?

— Eu! Și chiar acum! Iat-o!

După câteva minute, munții răsună de huiduelile vilegiaturistului înverșunat.

Nudul stopează. Și începe să tremure ca un drot de somieră.

Publicul se răspândește aplaudând în gând.

Sesizat de reclamația plimbăreței desbrăcate, șeful de post ia declarațiile asistenților.

Și când reclamanta îl întreabă de rezultat, el i le pune sub ochii garnisiți cu gene suplimentare.

Un țipăt, și nudul era cât p'aci să leșine.

Toți arătau că pârâtul huiduise un câine turbat, apărut întâmplător, în acelaș moment cu vilegiaturista care se scălda în valurile munților.

Don José

Importanța contrabandelor confiscate de englezi

Londra, 17 (Rador). — *Agenția REUTER transmite un comunicat al ministerului informațiilor care scoate în evidență importanța contrabandelor confiscate în ultimele zile, constând în petrol, minereuri, etc., atât de necesare Germaniei. La perchiziționarea vaselor se dă prioritate acelor care se supun de bună voe controlului de contrabandă. Comunicatul adaogă:*

„Radiodifuziunea germană atacă blocada engleză ca ilegală, pe motiv că lista noastră de mărfuri de contrabandă cuprinde și alte mărfuri în afară de armamente. Adevărul este că lista cuprinde în afară de materiale de război și mărfuri care vor fi confiscate numai în cazul când se va crede că pot folosi inamicului la continuarea războiului. Acest lucru s'a făcut și în timpul ultimului război, nu numai de Anglia, dar și de Statele Unite".

Explozie pe un vapor de război francez

Peste 100 morți

Paris, 16 (Rador). — Agenția „Havas" comunică:

In străinătate s'a publicat o știre privitoare la torpilarea unei unități navale franceze.

Această știre este rectificată de cercurile informate în modul următor:

De fapt, totul se reduce la o explozie urmată de un incendiu, pe un bastiment de transportat mine ancorat într'un port.

Par să fie vreo sută de morți.

Duminică dimineața armata sovietică a intrat în Polonia

Moscova, 17 (Rador).- Corespondentul agenției DNB transmite:

In cursul nopții de Sâmbătă, spre Duminică, guvernul sovietic a remis d-lui Grzybowski, ambasadorul Poloniei, o notă prin care îi anunță că pentru a salvgarda propriile sale interese, precum și pentru a apăra minoritățile rușilor albi și ucrainienilor în Polonia orientală, guvernul sovietic se vede obligat să ordone armatei roșii să treacă frontiera polono-sovietică, Duminică dimineață, la ora 6 (ora Moscova, adică ora 4, ora Europei Centrale).

Inaintarea armatei sovietice se face simultan pe toată frontiera, dela Polotk, în nord, până la Kamenet-Podolsk, în sud.

Această măsură sovietică nu atinge în niciun fel neutralitatea Sovietelor în conflictul actual.

Din punctul de vedere al guvernului sovietic, tratatele anterioare nu mai sunt valabile, dat fiind că statul polon nu mai există.

Nota sovietică, al cărei text nu este încă cunoscut, va fi comunicată și tuturor misiunilor străine acreditate la Moscova. Ea va fi apoi difuzată prin radio și presă.

Guvernul sovietic lucrează în scopul restabilirii în Polonia orientală a ordinei și păcii, care nu mai sunt garantate în acest moment prin defecțiunea fostului stat polon și prin fuga guvernului polon.

Guvernul sovietic asigură astfel protecția naturală a populației ucrainiene și ruso-albă din Polonia Orientală.

*

Moscova, 17 (Rador).- Corespondentul agenției REUTER transmite:

Radio Moscova anunță că trupele sovietice au trecut frontiera polonă.

Rusia sovietică înțelege să continuie politica de neutralitate față de România

Moscova, 17 (Rador).- GUVERNUL SOVIETIC, REMIȚAND LA MOSCOVA, MINISTRULUI ROMANIEI, DECLARAȚIA IN CEEACE PRIVEȘTE INTERVENȚIA SOVIETELOR IN POLONIA, A ȚINUT SA DECLARE CA U.R.S.S. INȚELEGE SA CONTINUE POLITICA DE NEUTRALITATE FAȚA DE ROMANIA.

O DECLARAȚIE SIMILARA A FOST FACUTA TUTUROR REPREZENTANȚILOR PUTERILOR NEUTRE ȘI BELIGERANTE, CARORA ACEASTA NOTA LE-A FOST TRANSMISA.

Comandanții forțelor aeriene

GENERALUL VUILLEMIN (Franța)

SIR CHRISTOPHE COURTNEY (Anglia)

MAREȘALUL GOERING (Germania)

Citiți în corpul ziarului:

Decretul lege pentru infrânarea și reprimarea speculei ilicite

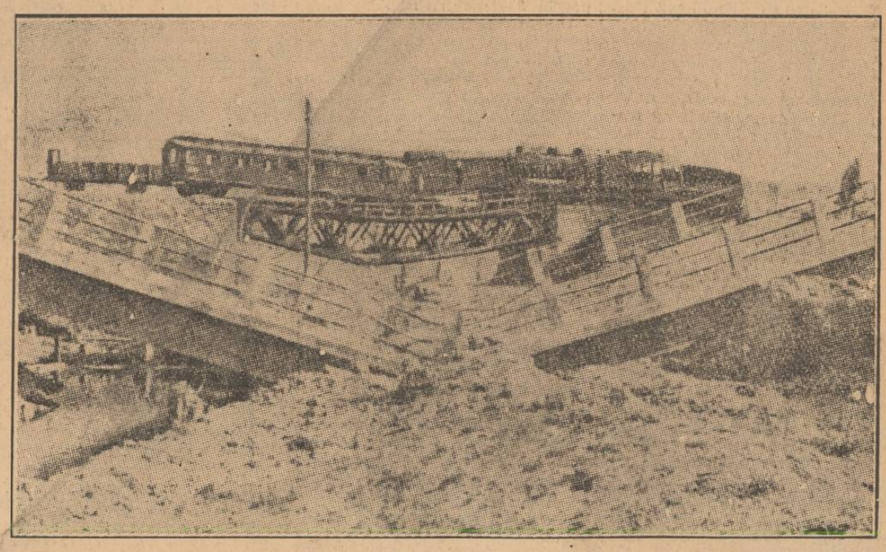

Podul dublu pe unde trec o șosea și o linie ferată, distrus de polonezi în retragere